

Editör: **Sevba Abdula**

Abdülfettah Rauf

**Şiiri,
Düşünce Dünyası
ve Hayatı**

İDEFE

ABDÜLFETTAH RAUF

Şiiri, Düşünce Dünyası ve Hayatı

Editör: Sevba Abdula

ABDÜLFETTAH RAUF

Şiiri, Düşünce Dünyası ve Hayatı

Editör: Sevba Abdula

İDEFE

Araştırma : 04
Editör : Sevba Abdula
Tashih : Uğur Öztürk
ISBN : 978-608-4944-14-0
Yayıncı : Fettah Efendi Eğitim ve Düşünce Derneği-İDEFE
Tasarım : Seyfullah Bayram
Kapak Resmi : Hafsa Parlakışık
Basım : Ajgraf Skopje, 1000
Çair-Üsküp, Kuzey Makedonya
1. Baskı Üsküp, 2023
Adet: 500

©İDEFE

Bütün yayın hakları saklıdır. Bilimsel araştırma ve tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz.

İDEFE

Makedonska-Kosovska Brigada No:32 1A, Cair-Skopje, North Macedonia

Tel: +38970728470

idefe.org

ABDÜLFETTAH RAUF
Şiiri, Düşünce Dünyası ve Hayatı

Editör: Sevba Abdula

İNEFE

Sevba Abdula

1984 yılında Üsküp'te doğdu. 2008 yılında lisans eğitimini Ankara Üniversitesi İktisat bölümünde tamamladı. İstanbul Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler alanında Din ve Milliyetçilik: Sırp Ortodoks Klisesi ve Sırp Milliyetçiliği Örneği başlığı ile yüksek lisans eğitimini tamamladı. 2022 yılında Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde "İktidar, Tarih ve Kimlik: Sırp tarih yazımında ve tarih ders kitaplarında Osmanlı ve Habsburg İmparatorluğu Anlması" tezini savunarak doktor ünvanını kazandı. Fettah Efendi Derneği ve Balkan Çalışmaları Vakfı kurucu başkanlığı görevlerini üstlendi. Çalışmalarında Balkanlarda modernleşme, din-devlet ilişkileri, siyasi tarih, ideolojiler, Abdülfettah Rauf merkez konumdadır. Evli, Elif Hanne ile Ahmed Arif'in babasıdır.

İçindekiler

ÖNSÖZ.....	ix
KRONOLOJİ.....	xiii

GİRİŞ

Vatanını Kaybeden Bir Alim ve Şair: Abdülfettah Rauf	1
<i>Sevba Abdula</i>	

BÖLÜM 1

YARGILAMA VE YAKIN COĞRAFYADAKİ ARKADAŞLARI 31

Abdülfettah Rauf Efendi ile İlgili Mahkeme Dosyası Üzerine	33
<i>Zeki Gürel</i>	

Fettah Efendi'nin Bulgaristanlı Bir Kalemdaşı İçin Yazdığı Mersiyeler ve Hatırlattıkları	57
<i>Vedat S. Ahmed</i>	

Fettah Efendi'nin Dava Arkadaşı Kosova-Gilanlı Haki Efendi Sermacay.....	85
<i>Selim Selimi</i>	

BÖLÜM 2

TÖRELİ ŞAİR ABDÜLFETTAH RAUF**101**

Üsküplü Şâir Abdülfettah Rauf'un "Söztöre"si Üzerine 103

Ertuğrul Karakuş

Üsküp'ün Törelî Şâiri Abdülfettâh Raûf'un Hâtif

Mahlasıyla Söylediği Şiirler 129

Abdülkadir Dağlar

Abdülfettâh Raûf'un Şiirlerinde Töresözler 153

Erhan Çapraz

Abdülfettah Rauf'un Eserlerinde Vatan Teması 163

Taner Güçlütürk

Fettâh Efendi'nin Şiirlerinde Klâsik Edebiyat Unsurları 187

Emrah Gökçe

BÖLÜM 3

ABDÜLFETTAH RAUF ŞİİRİNDE TEMALAR

"Feryâdına İkinci Bir Tûfân Şeklini Verip Çağlayan"

İslâm Âlimi:Fettâh Efendi'nin Şiirlerinde İmânî ve

Kur'ânî Değerlere Atıflar 221

Emre Aracı

Abdülfettah Rauf'un Şiirlerinde Rumeli'nin Tabii Güzelliğine

Övgü, Kaybolan Değerlere Ağıt 245

Mehmet Güneş

Abdülfettah Rauf'un Şiirlerinde Kuş Metaforu 261

Raşit Koç & Mustafa Said Kıymaz

Gelenekten Moderne Fettah Efendi'nin Şiirlerinde Beşerî Aşk	283
<i>Elif Ruşiti</i>	
Fettah Efendi Şiirlerinde İmaj	299
<i>Hanife Muçi & Gülden Mazreku Yirmibeşler</i>	
Üsküplü Şair Abdülfettah Rauf'un Şiirlerinde İstanbul	315
<i>Mümin Ali</i>	

ÖNSÖZ

Abdulfettah Rauf, 20. yüzyılın ilk iki evresinde Balkan coğrafyasında kültürel, ekonomik, siyasi iktidarlarını kaybeden Müslümanların öne çıkan isimlerinden biridir. İslam medeniyetinin bu topraklarda inşa ettiği kurumların ve zihniyetin bir temsilcisi olarak da öne çıkmaktadır. 1927-1963 arasında kaleme aldığı şiirler ise bu topraklardan geri çekilen, izi silinmeye çalışılan, ötekileştirilen tüm kültürel varlığa sahip çıkan, mücadele eden, tarihe not düşen bir manifesto niteliği de taşır. Her ne kadar 2020'lere kadar şiirlerinin çok küçük bir kısmı yayınlansa da 2016'ya kadar Abdulfettah Rauf hakkında büyük bir sessizlik vardır. 1947'deki yargılanma süreci, komünist rejiminin varlığı, İslami düşünceleri, şiirlerini Osmanlıca yazması, şiirlerinin yayınlanması konusunda irade gösterilememesi gibi süreçler bu sessizliğin ana nedenleridir. Bu çalışma Abdulfettah Rauf'un 60. ölüm yıldönümü vesilesiyle İstanbul'da icra edilen sempozyumun bildirileri üzerinden şekillenmiştir. Abdulfettah Rauf hakkında birçok yazarın katkı sunduğu akademik bir çalışma ortaya çıkmıştır.

Eserin bölümlerinden önce ilk kez Abdulfettah Rauf'a dair bir kronoloji düzenlenmiştir. Abdulfettah Rauf'un hayatındaki önemli olaylar ve tarihleri olabildiğince tespit edilmiştir.

Kitabımız giriş ve üç bölümden oluşmaktadır. Girişte bendeniz *Vatanını kaybeden bir alim ve şair: Abdülfettah Rauf* başlıklı yazı ile Abdülfettah Rauf'un düşüncesini şekillendiren süreçleri sorunsallaştırdım. Kitabın birinci bölümü yargılama ve yakın coğrafyadaki arkadaşları başlığı etrafında Zeki Gürel, Vedat, Ahmed ve Selim Selimi'nin makalelerinden oluşmaktadır. Zeki Gürel, *Abdülfettah Rauf Efendi ile ilgili Mahkeme Dosyası Üzerine* başlıklı yazısı ile Abdülfettah Rauf'un mahkeme dosyasını, mahkeme dosyasında yer alan sorgu tutanaklarını ve iddianameyi merkeze almaktadır. Vedat Ahmed ile Selim Selimi'nin makaleleri ise Abdülfettah Rauf'un arkadaşlarını konu etmektedir. Bulgaristan Yüksek İslam Şura Başkanı Vedat S. Ahmed *Fettah Efendi'nin Bulgaristanlı Bir Kalemdaşı için Yazdığı Mersiyeler ve Hatırlattıkları* başlıklı yazısı ile Abdülfettah Rauf'un çok sevdiği Mehmet Fikri'yi kaleme almaktadır. Selim Selimi ise Abdülfettah Rauf'un Kosovalı dostu *Fettah Efendi'nin Dava Arkadaşı Kosova- Gilanlı Haki Efendi Sermacay* irdelemektedir.

İkinci bölüm Abdülfettah Rauf çalışmalarında çok önemli bir isim olan Ertuğrul Karakuş'un töreli şiir ve şairler olarak nitelendirdiği yeni bir perspektifi Abdülfettah Rauf üzerinden incelenmesini sağlamaktadır. Ertuğrul Karakuş *Üsküplü Şâir Abdülfettah Rauf'un "Söztöre"si Üzerine* başlıklı yazı ile bu konuyu irdelerken Abdülkadir Dağlar *Üsküp'ün Törelî Şâiri Abdülfettâh Raûf'un Hâtîf Mahlasıyla Söylediği Şiirler*, Erhan Çapraz'da *Abdülfettâh Raûf'un Şiirlerinde Töresözler* başlıkları ve incelemeleriyle bu yeni teorik çerçeveye katkı sunmaktadırlar. Bu bölümde Prizrenli araştırmacı-şair Taner Güçlütürk *Abdülfettah Rauf'un Eserlerinde Vatan Teması* başlıklı makalesiyle Abdülfettah Rauf'un şiirlerinde vatan temasını detaylı olarak işlemektedir. Abdülfettah Rauf'un şiirlerini yayıma hazırlayan ekipte olan Emrah Gökçe ise *Fettâh Efendi'nin Şiirlerinde Klâsik Edebiyat Unsurları* başlıklı yazısı ile Abdülfettah Rauf'un divan şairi, klasik edebiyat ile güçlü ilişkisini ortaya çıkarmaktadır.

Üçüncü Bölüm Abdülfettah Rauf'un şiirinde birçok temayı irdeleyen yazılar yer almaktadır. Şiir kitaplarını hazırlayan ekip-te yer alan bir diğer isim olan Emre Aracı, "*Feryâdına İkinci Bir Tûfân Şeklini Verip Çağlayan*" İslâm Âlimi:Fettâh Efendi'nin Şiirlerinde İmânî ve Kur'ânî Değerlere Atıflar başlıklı makalesi ile Abdülfettah Rauf'ta iman konularına odaklanmaktadır. Mehmet Güneş, *Abdülfettah Rauf'un Şiirlerinde Rumeli'nin Tabii Güzelliğine Övgü*, *Kaybolan Değerlere Ağıt* başlıklı yazısı Fettah Efendi'nin 1954 sonrası kaleme aldığı birçok şehri ve geçmişe olan özlemini irdelemektedir. Raşit Koç ve Mustafa Said Kıymaz ise *Abdülfettah Rauf'un Şiirlerinde Kuş Metaforu* ile Fettah Efendi'nin şiirinde sıklıkla yer alan mertamorlardan kuş metaforu incelenmektedir. Fettah Efendi çalışmalarının genç araştırmacıları Elif Ruşiti, Hanife Muçi, Gülden Mazreku ve Mümin Ali ise *Gelenekten Moderne Fettah Efendi'nin Şiirlerinde Beşerî Aşk*, *Fettah Efendi Şiirlerinde İmaj ve Üsküplü Şair Abdülfettah Rauf'un Şiirlerinde İstanbul* başlıklı yazılarıyla Abdülfettah Rauf'un şiirlerindeki birçok farklı temalara dikkat çekmektedirler.

KRONOLOJİ

1875, Ataullah Kurtiş Stüdeniřan köyünde doğar.

1893, İşhakiye Medresesinin ders halkasını katılır.

1896-1897, Ataullah Kurtiş Fatih Medresesine kaydını gerçekleştirir.

1909-1910, Ataullah Kurtiş Fatih Medresesinden icazet alır.

05 Şubat 1912, Abdüfettah Rauf Üsküp'te doğar. (Doęum tarihiyle ilgili farklı bilgiler bulunmaktadır.)

1 Aralık 1918, Sırp, Hırvat ve Sloven Krallığı kurulur.

1922, Ataullah Kurtiş İstanbul'dan Üsküb'e döner.

1923, Ataullah Kurtiş Meddah Medresesine müderris olarak atanır.

1927-1929, Abdüfettah Rauf Sada-i Millet Gazetesinde şiirleri yayınlanır.

13 Nisan 1934, Meddah Medresesinden birinci nesil icazet alır. Abdüfettah Rauf icazet alanlardan biri olur.

1938, Ataullah Kurtiş Ulema Meclisi Azalığını seçilir. Meddah Medresesi başmüderisliğinden ayrılır.

6 Mayıs 1938, Abdüfettah Efendi Emine hanım ile evlenir.

1939, Abdülfettah Rauf Meddah Medresesi Müderis Yardımcılığına getirilir.

Eylül 1940, Meddah Medresesi ikinci nesil icazet töreni gerçekleştirilir.

15 Temmuz 1941, Abdülfettah Rauf'un oğlu Tarık doğar.

15 Nisan 1944, Meddah Medresesi üçüncü nesil icazeti Abdülfettah Rauf'tan alılar fakat tören savaş şartlarından dolayı gerçekleştirilemez.

17 Mayıs 1945, Abdülfettah Rauf'un kızı Refiye doğar.

2 Aralık 1946, Ataullah Kurtiş vefat eder.

1947, Meddah Medresesi kapatılır.

7 Temmuz 1947, Abdülfettah Rauf hakkında tutuklama kararı alınır.

25 Ağustos 1947, Abdülfettah Rauf hakkında iddianame mahkemeye sunulur.

6 Eylül 1947, Abdülfettah Rauf 7 yıl mahkum edilir. İlk yılı hücrede geçirir.

Ekim 1947, Yücelcilere yönelik tutuklamalar başlar.

27 Şubat 1948, Abdülfettah Rauf'un amcaoğlu Aziz Şuayb ve Yücelciler yargılanır ve yargılamalardan idam cezaları çıkar.

1949, Abdülfettah Rauf Bosna-Hersek Doboy kasabasında taş kırar.

1952-1953, Abdülfettah Rauf'un cezası sona erer. Fakat siyasi ve dini yasaklar devam eder.

21 Mayıs 1954, Abdülfettah Rauf'un ikinci kızı Mualla doğar.

1955-1956, Makedonya-Kosova bölgesinden kitlesel göç gerçekleşir.

06 Temmuz 1955, Abdülfettah Makedonya Devlet arşivi ile ilk sözleşmesini imzalayıp çalışmaya başlar.

Nisan 1960, Resmi memur olarak Devlet Arşivinde çalışmaya başlar.

24 Nisan 1963, Abdülfettah Rauf vefat eder.

1980'lerin sonundan itibaren, Abdülfettah Rauf'un bazı şiirleri ilk önce El-Hilal dergisinde 2000'li yıllarda ise Köprü dergisinde yayınlanmaya başlanır.

Eylül 2016, Fettah Efendi Eğitim ve Düşünce Derneği kurulur. Dernek 2022'de Balkan Çalışmalar Vakfı'na dönüşerek bünyesinde Abdülfettah Rauf Araştırma Merkezi'ni kurar.

Ekim 2021, Abdülfettah Rauf'un ilk şiir kitabı, "*Yine Vatan İçin*" İDEFE yayınlarından yayımlanır.

2022, Abdülfettah Rauf'un "*Zulmetten Nura*", "*Garami Parçalar*", "*Vardar*" şiir kitapları İDEFE yayınlarından yayımlanır.

09-10 Haziran 2023, 60. Ölüm Yılı Dönümünde Uluslararası Fettah Efendi Sempozyumu İstanbul'da gerçekleşir.

2023, Abdülfettah Rauf'un "*Nât ve Münâcat*", "*Ey Yurdum*" şiir kitapları İDEFE yayınlarından yayımlanır.

07-08 Kasım 2023, 100. Yılında Uluslararası Meddah Medresesi Sempozyumu Üsküp'te gerçekleşir.